

Dokumentansvarig
Sofia Eriksson, Carolin Holmblad och Åsa Stålhane
Strategier i mänskliga rättigheter

Dokumentkategori
Anvisning (styrande
dokument)

Beslutad av
Verkställighetsbeslut – Jan Grönlund, regiondirektör - RS-LED22-1884-1

Tillämpningsanvisning för Region Sörmlands arbete utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter

Innehåll

Tillämpningsanvisning för Region Sörmlands arbete utifrån FN:s

konvention om barnets rättigheter	1
Inledning	2
Syfte och mål	2
Bakgrund	2
Region Sörmlands ansvar	3
Roller och ansvar	3
Politiskt förtroendevalda	3
Verksamhets-, enhets- och avdelningschef	3
Medarbetare	3
Verksamhetsstöd	4
Barnrättspilot	4
Strategier i mänskliga rättigheter	4
Kompetenscentrum mot våld i nära relationers Barnskyddsteamet	4
Rådet för barns rätt som närstående	4
Uppföljning	4
Dokumenthistorik	4
Bilaga 1: Prövning av barnets bästa/barnkonsekvensanalys	5
Bilaga 2: Referenser	7

Inledning

För att uppnå målen med Region Sörmlands barnrättsarbete finns ett systematiskt och långsiktigt arbete i organisationen. Detta grundar sig i ett beslut från landstingsfullmäktige 1999. Beslutet innebär att alla verksamheter ska ha kunskap om barnets rättigheter och kompetens att omsätta arbetet i praktiken. Som stöd i arbetet finns strategier i mänskliga rättigheter samt barnrättspiloter i varje verksamhet som ska stötta och initiera utveckling.

Denna tillämpningsanvisning är en revidering av landstingets tidigare anvisning. Behov av revidering har uppstått med anledning av att landstinget blivit region samt att barnkonventionen blev svensk lag 2020.

Syfte och mål

Tillämpningsanvisning är en vägledning för alla medarbetare i Region Sörmland i genomförandet av *Barnen först - Riktlinjen för arbetet utifrån lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*. Målen i riktlinjen utgår från barnkonventionens grundprinciper (artikel 2, 3, 6 och 12) och genomförandeartiklar (artikel 4 och 42) och lyder:

1. Beslutsfattare, chefer och medarbetare har kunskap om barnkonventionen och dess praktiska tillämpning.
2. Alla verksamheter ger information till barn, vårdnadshavare och närstående om barnets rättigheter.
3. Alla barn, oavsett bakgrund, får tillgång till sina rättigheter utan någon form av diskriminering.
4. Barnets bästa beaktas vid alla frågor och beslut som berör barnet direkt eller indirekt.
5. Barnets rätt till liv, hälsa och utveckling respekteras och skyddas.
6. Barn och unga får rätt till delaktighet och inflytande i frågor som direkt eller indirekt berör dem.

Bakgrund

Barnkonventionen definierar barn som varje människa under 18 år. konventionens 54 artiklar synliggöra att varje barn, oavsett bakgrund, har egna rättigheter. De fyra grundprinciperna, artikel 2, 3, 6 och 12 är centrala i förverkligandet av barnens rättigheter. De utgör grunden för konventionens barnsyn och ska vara utgångspunkten i alla beslut och åtgärder som direkt eller indirekt berör barn. Att barnkonventionens blivit svensk lag stärker barnets rätt att få sin röst hörd i alla beslut och ärenden som rör barn. Lagstiftningen ger barn starkare juridisk ställning i Sverige och regeringens intention är att barnkonventionen ska få större genomslag i statliga myndigheter, kommuner och regioner.

Region Sörmlands ansvar

Barnrättsarbete ska integreras i våra ordinarie arbetssätt, vilket innebär att samtliga medarbetare ska respektera, skydda och främja barnets rättigheter. Artiklarna 4 och 42 i barnkonventionen ställer krav på regionens genomförande av konventionen. Enligt artikel 4 ska regionen som offentlig aktör göra det som krävs för att se till att barnkonventionen efterlevs i våra verksamheter. Det betyder att regionen måste säkerställa resurser som främjar ett aktivt barnrättsarbete hos samtliga verksamheter. Enligt artikel 42 har regionen ansvar för att barn och vuxna känner till vilka rättigheter de har i kontakt med våra verksamheter.

Roller och ansvar

Alla som arbetar i Region Sörmland ansvarar för att bidra till genomförandet av barnrättsarbetet utifrån sin roll och sitt uppdrag:

Politiskt förtroendevalda

- Ha kunskap om barnkonventionen.
- Barnets bästa beaktas i alla politiska beslut som direkt eller indirekt rör barn.
- Säkerställa att barnkonventionens grundprinciper och artiklar finns med i relevanta styrdokument och beslutsprocesser.
- Säkerställa att regionens arbete med barns rättigheter har de resurser som behövs.
- Efterfråga och följa upp arbetet.

Verksamhets-, enhets- och avdelningschef

- Ha kunskap om barnkonventionen och omsätta den i vardagsnära arbetssätt.
- Medarbetare får utbildning om barnkonventionen i teori och praktik.
- Säkerställa arbetssätt som ger barn 0–18 år möjlighet till delaktighet i frågor som rör dem.
- Säkerställa att barnets bästa beaktas i alla beslut som direkt eller indirekt rör barn.
- Utse minst en barnrättspilot och att arbetet med barnets rättigheter har de resurser som behövs.

Medarbetare

- Ha kunskap om barnkonventionen.
- Ha kompetens att använda verktyg, metoder och stödfunktioner för att omsätta barnets rättigheter i praktiken.

Verksamhetsstöd

Barnrättspilot

- Är sakkunnigt stöd till sin chef i frågor som rör barnkonventionen.
- Informerar och initierar kompetensutveckling om barnets rättigheter och barnperspektiv till medarbetare i den tillhörande verksamheten.
- Synliggör och driver på utvecklingsområden om barnets rättigheter i tillhörande verksamhet.

Strategier i mänskliga rättigheter

- Är sakkunnigt stöd till politiker, chefer och barnskyddsteamet när det gäller barnets rättigheter och regionens systematiska barnrättsarbete.
- Samordnar regionens barnrättspiloter samt ger stöd till chefer när det gäller kunskap och stödinsatser enligt ”pilotsmodellen”.
- Erbjuder alla som arbetar i Region Sörmland grundläggande utbildning i barnkonventionen.

Kompetenscentrum mot våld i nära relationers Barnskyddsteamet

- Ger konsultation vid misstanke om våld och övergrepp mot barn.
- Ger stöd i att ta fram och utvecklar lokala rutiner för barn som far illa/riskerar att fara illa.
- Stöttar chefer och medarbetare vid orosanmälan till socialtjänst för barn som far illa eller riskerar att fara illa.
- Utbildar och sprider kunskap om barn som far illa.

Rådet för barns rätt som närstående

- Är sakkunniga och utvecklar stöd inom området barn som närstående utifrån HSL 5 kap. 7 §.
- Informerar, utbildar och initierar kompetensutveckling om barn som närstående.

Uppföljning

Anvisningen är beslutad av regiondirektören och uppdateras årligen av strategier i mänskliga rättigheter.

Dokumenthistorik

Datum	Kommentar
2013-05-03	Tidigare utgåva fastställd maj 2013, § 17/13

Bilaga 1: Prövning av barnets bästa/barnkonsekvensanalys

Vad är en prövning av barnets bästa?

Barnets bästa är en rättighet som gör barnets perspektiv blir synligt, en rättslig princip och ett tillvägagångssätt utifrån artikel 3.1. Konventionen om barnets rättigheter föreskriver att en prövning av barnets bästa ska göras enligt konventionens bestämmelse. Utifrån att barn är en särskilt sårbar grupp med begränsade möjligheter att vara en del av den demokratiska processen.

När ska en prövning göras?

- Vid enskilda beslut som rör ett eller flera barn direkt eller indirekt, som fattas av Region Sörmlands verksamheter, inklusive bolag.
- Vid utarbetande och genomförande av åtgärder som policyer, budgetar, riktlinjer, planer, strategier, organisationsförändringar upphandlingar, inköp med mera.
- Vid riktlinjer för åtgärder som vidtas av personer som arbetar för och med barn inklusive föräldrar och andra vårdnadshavare.
- Vid beslut i nämnder stadsplanering, lokaltrafik, ny/ombyggnation av regionens lokaler.
- När Region Sörmlands verksamheter tar fram föreskrifter, allmänna råd, rättsliga ställningstaganden, icke-juridiskt bindande stödmaterial och liknande.

Hur gör man en prövning av barnets bästa?

En prövning av barnets bästa sker i 7 steg.¹

Steg 1–4 Prövning

Inhämta nödvändig kunskap och information. Resultatet från den inhämtade kunskapen behövs för att analysen ska kunna göras och därmed påvisa vad som är barnets bästa.

1. Beskriv ärendet som ska fattas
2. Lyssna till barnet eller barnen
3. Inhämta kunskap
4. Låt barnkonventionen vägleda

Steg 5 Analysera

Analysera konsekvenser och ta fram handlingsalternativ.

För att kunna pröva barnets bästa behöver en analys utifrån prövningen steg 1–4 göras i relation till vilket effekt det får i det specifika ärendet. Analysen ska belysa intressekonflikter när det gäller barnets bästa i förhållande till andra intressen. Kan tex vara i förhållande till föräldrar, ekonomi. Om barnets intressen inte kan gå först ska kompenserande åtgärder övervägas på kort och på lång sikt.

I analysen ska barnets rättigheter och intressen ska väga tungt.

¹ För stöd i dokumentation när du gör en prövning, se Insidan. Sök på ”Prövning av barnets bästa/barnkonsekvensanalys”.

Steg 6 Besluta

Utifrån analysen i steg 5 är det dags att bedöma vad som är barnets bästa i det ärendet där beslut ska fattas. Detta måste göras skriftligt och dokumenteras på ett sätt så att prövningen blir tydlig för såväl de som kan komma att granska beslutet som för de barn eller andra som berörs.

Steg 7 Utvärdera och återkoppla

Sammanställ och återkoppla resultatet inför beslut/förändringar till beställaren. Det är av stor vikt att de barn som har bidragit med sina åsikter och som berörs av beslutet får återkoppling om vilket beslut som har fattats och hur processen med att pröva barnets bästa har gått till.

Stöd i arbetet:

Åsa Stålhane, strateg i mänskliga rättigheter, Hälsoval Sörmland

Kan ge stöd i:

- steg 2, lyssna till barnet - när det gäller att ställa frågor till barn samt
- steg 5, och när det är dags för analysen.

Anna Klippmark, jurist, Patientsäkerhetsenheten

Kan ge stöd i:

- I prövningens delar steg 3 och 4 – ”finns det någon lagstiftning som kan kopplas till den aktuella frågan”.

Sjukhusbiblioteket i Region Sörmland

Stötta med informationssökning utifrån verksamhetens behov.

I prövningen steg 3 – ”Vilken statistik och forskning finns som kan kopplad till den aktuella frågan?”

Bilaga 2: Referenser

Lagar

- SFS 1982:763. *Hälso- och sjukvårdslag.*
- SFS 2018:1197. *Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.*
- SFS 2001:453. *Socialtjänstlag.*

Riktlinjer

- *Barnen först - Riktlinjen för arbetet utifrån lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*
- *Barn som far illa eller riskerar att fara illa - Riktlinjen för Region Sörmlands ansvar utifrån Socialtjänstlagen med tillhörande tillämpningsanvisning.*
- *Barnets rätt som närstående - Riktlinje för Region Sörmlands ansvar utifrån Hälso- och sjukvårdslagen om barnets rättigheter som närstående i patientnära verksamheter med tillhörande tillämpningsanvisning.*